

**Archeologisch karterend
booronderzoek Wetering West,
gemeente Steenwijkerland (OV)**

opdrachtgever	DLG
datum	1 juni 2011
projectleider	
projectnummer	92028211
status	definitief
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2011-46

MUG-projectnummer	92028211
Opdrachtgever	DLG
MUG-publicatie	2011-46
Bevoegd gezag	gemeente Steenwijkerland
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoek meldingsnummer	46259
Tekst	[REDACTED]
Afbeeldingen	[REDACTED]
Redactie	[REDACTED]
Status	definitief
Autorisatie	de heer [REDACTED]
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek
Datum	1 juni 2011
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Doel van het waarderend onderzoek	3
1.4 Werkwijze	3
2 Resultaten	4
3 Conclusie en aanbeveling	6
3.1 Conclusie	6
3.2 Aanbeveling	6
Literatuur	7

BIJLAGEN

Bijlage 1	Inhoud zeefresiduen
Bijlage 2	Overzicht van de onderzoekslocatie, boorpuntenkaart met vondsten

Samenvatting

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch karterend booronderzoek (IVO) is de omvorming van de onderzochte percelen nabij Wetering te Steenwijkerland van landbouwgrond naar natuur. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is er een archeologisch vooronderzoek conform de Wet op de archeologische monumentenzorg noodzakelijk. Dienst Landelijk Gebied heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren. Voorafgaand aan het hier beschreven onderzoek heeft MUG Ingenieursbureau een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Uit dit verkennende onderzoek blijkt dat er binnen het onderzoeksgebied zandopduikingen aanwezig zijn met een intacte podzolbodem in het dekzand. Tussen 28 en 31 maart 2011 zijn er megaboringen gezet door de heren [REDACTED] en [REDACTED].

Op grond van de resultaten van het megabooronderzoek kan geconcludeerd worden dat in één boring zowel verbrand vuursteen als houtskool aanwezig is (boring 92). Deze boring kan daardoor een archeologische vindplaats indiceren. In één boring (boring 38) is een afslag gevonden. Direct naast deze boring is recent materiaal in een deels verstoord bodemprofiel aangetroffen. Ook deze boring kan de aanwezigheid van een archeologische vindplaats aangeven. In de overige boringen met archeologische indicatoren gaat het om houtskoolvondsten. Omdat houtskool alleen een onbetrouwbare archeologische indicator is, worden deze locaties niet als archeologische vindplaats beschouwd.

Omdat in boring 92 zowel verbrand vuursteen als houtskool voorkomt en ook in de omgeving van boring 92 houtskool is aangetroffen (boring 83, 90 en 98), wordt hier planaanpassing aanbevolen.

De vuurstenen afslag in boring 38 komt als losse vondst voor. In de naastliggende boring is het bodemprofiel niet meer intact en is modern materiaal aanwezig. Ook voor deze locatie bevelen wij planaanpassing aan.

Wij bevelen aan om de rest van het onderzoeksgebied vrij te geven.

Mocht op de locaties rond boring 38 en 92 geen planaanpassing mogelijk zijn, dan bevelen wij vervolgonderzoek aan. Dit onderzoek kan bestaan uit een proefsleuvenonderzoek om te controleren of de vondsten toevallsvondsten zijn of gerelateerd kunnen worden aan een vindplaats. Voor het onderzoek is een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen noodzakelijk.

Mocht men tijdens de uitvoering van het grondwerk onverhoopt alsnog op archeologische resten stuiten, dan dient de bevoegde overheid, gemeente Steenwijkerland¹, hiervan meteen op de hoogte gebracht te worden.

¹ Gemeente Steenwijkerland, ter attentie van mevrouw [REDACTED], Postbus 162, 8330 AD Steenwijk, tel.: [REDACTED]

1 Inleiding

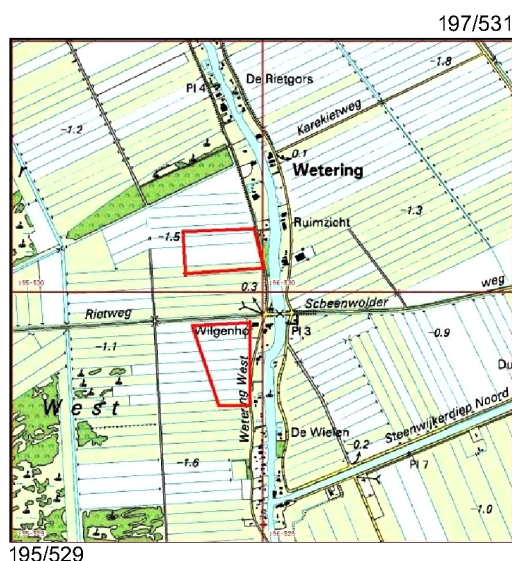
1.1 Algemeen

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch karterend booronderzoek (IVO) is de omvorming van de onderzochte percelen nabij Wetering te Steenwijkerland van landbouwgrond naar natuur. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is er een archeologisch vooronderzoek conform de Wet op de archeologische monumentenzorg noodzakelijk. Dienst Landelijk Gebied heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren. Voorafgaand aan het hier beschreven onderzoek heeft MUG Ingenieursbureau een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Uit dit verkennende onderzoek blijkt dat er binnen het onderzoeksgebied zandopduikingen aanwezig zijn met een intacte podzolbodem in het dekzand. Er is geadviseerd om op deze locaties bij bodemingrepen dieper dan 50 cm vervolgonderzoek uit te voeren dat bestaat uit waarderende (mega)boringen (Krol 2010). Van de gebieden met een intacte podzolbodem in het dekzand blijkt dat er voor een gebied van circa 6,7 ha bodemingrepen van meer dan 50 cm diep gepland staan. Tussen 28 en 31 maart 2011 is het veldwerk uitgevoerd door de heren [REDACTED] en [REDACTED]. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 en de richtlijnen van provincie Overijssel.

Tabel 1.1 Overzicht van de objectgegevens

Provincie	Overijssel
Gemeente	Steenwijkerland
Plaats	Wetering
Toponiem	Wetering-West
Kaartblad	16D
Coördinaten	195613/630094 NW 195947/530105 NO 195914/529691 ZO 195729/529673 ZW
Grondsoort	veen
Geomorfologie	ontgonnen veenvlakte
Grondwatertrap	III

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Afbeelding 1. Topografische kaart waarop de ligging van de onderzoeksgebieden met een rood kader is weergegeven (Bron: Topografische Dienst Nederland)

Het onderzoeksgebied bestaat uit twee terreindelen. Het ligt aan de Wetering-West op de kruising met de Rietweg, en is in gebruik als grasland. De totale oppervlakte bedraagt circa 6,7 ha (zie afbeelding 1).

1.3 Doel van het waarderend onderzoek

Het veldonderzoek heeft tot doel de top van het dekzand te bemonsteren en dient antwoord te geven op de volgende vragen:

Vraag 1: Zijn er archeologische indicatoren aanwezig?

Vraag 2: Zo ja, hoe is de ruimtelijke spreiding?

Vraag 3: Zo ja, waaruit bestaan de indicatoren en wat is de datering van het materiaal?

1.4 Werkwijze

Om aan de doelstelling te voldoen, is er een megabooronderzoek uitgevoerd waarbij 20 boringen per hectare zijn gezet. Voor de oppervlakte van 6,7 ha komt dit neer op circa 135 boringen (zie bijlage 2). De boringen zijn volgens een driehoeksgrid over de geselecteerde terreindelen verdeeld. Voor het boren is er gebruikgemaakt van een edelmanboor met een diameter van 15 cm. Hiermee is de intacte top van het dekzand bemonsterd. Het traject dat bemonsterd is, is genoteerd, evenals de aangetroffen bodemhorizont. Er zijn geen gedetailleerde boorbeschrijvingen gemaakt omdat dit al tijdens het inventariserend booronderzoek is gebeurd. De grondmonsters zijn binnen gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm, om zo eventueel aanwezige archeologische indicatoren op te sporen. De zeefresiduen zijn onder een microscoop met opvallend licht bestudeerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De resultaten zijn in de boorpuntenkaart opgenomen.

2 Resultaten

In totaal zijn er 136 boringen uitgevoerd, verdeeld over de twee terreindelen (de boornummering loopt tot boornummer 138, boornummer 114 en 129 zijn vervallen). De boringen zijn gezet in en rond de gebieden waar in het verkennend onderzoek een intacte bodem is aangetroffen. In achttien boringen (veelal op de overgang tussen de gebieden met een intacte en niet-intacte bodem) bleek geen intacte bodem aanwezig te zijn. Deze boorkernen zijn niet bemonsterd. De overige 116 boringen zijn wel bemonsterd. In deze boringen waren een B-, BC- of EB- horizont aanwezig. In vijf boringen is wel een restant van een bodemhorizont te onderscheiden, maar deze was deels verstoord (boring 2, 22, 39, 40, 45). Deze boringen zijn ook bemonsterd. De bemonsterde grond is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm, om zo de eventueel aanwezige archeologische indicatoren op te sporen. Een deel van de boringen bevatte geen archeologische indicatoren. Wel zijn in alle boringen veel wortelresten van riet en veen aanwezig. In de zeefresiduen van negentien boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Het gaat hierbij om houtskool en vuursteen.

Houtskool

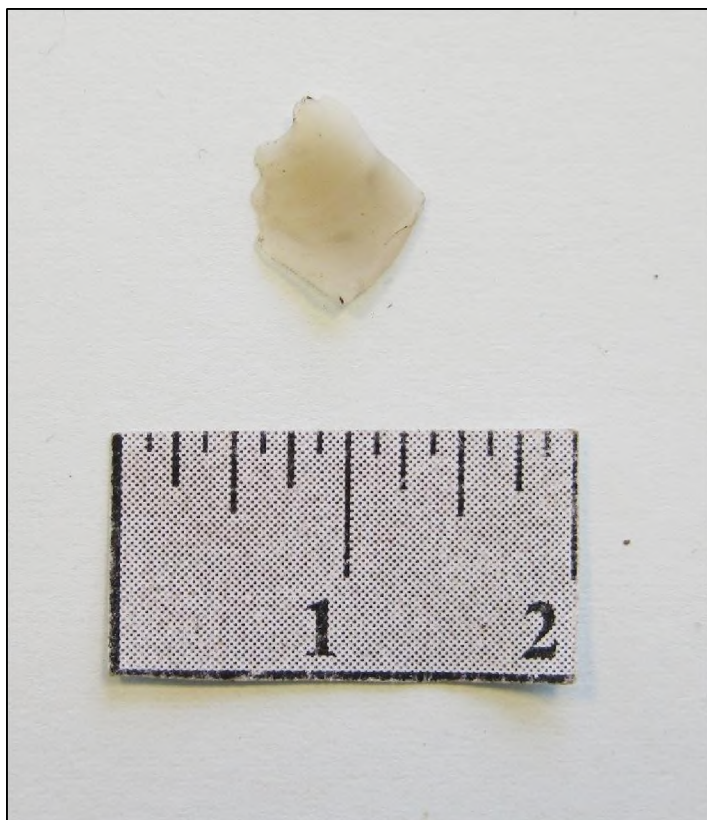
In achttien van de bemonsterde boringen is houtskool aangetroffen (zie bijlage 2). Deze boringen liggen verspreid over het onderzoeksgebied. Rond perceel 1963 komen de meeste boringen met houtskool voor. Ook op perceel 1986 is relatief vaak houtskool aangetroffen. Houtskool is echter een lastige archeologische indicator, aangezien het ook op natuurlijke wijze kan ontstaan. Indien houtskool samen met andere archeologisch indicatoren voorkomt, versterkt dit de waarde van de andere indicatoren. Komt het in clusters voor, dan is de kans klein dat het houtskool een natuurlijke oorsprong heeft. Als het verspreid over het onderzoeksgebied voorkomt, veelal in losse boringen, dan is er een grote kans dat het van natuurlijke oorsprong is. In de achttien boringen met houtskool gaat het in de meeste gevallen om één tot drie fragmenten. Van deze boringen mag aangenomen worden dat de houtskool van natuurlijke oorsprong is. De boring waar naast de houtskool ook verbrand vuursteen voorkomt, boring 92, is vanuit archeologisch oogpunt verdacht (zie afbeelding 2). Hier kan sprake zijn van een vindplaats.

Afbeelding 2. Vondsten in boring 92, houtskool en verbrand vuursteen

Vuursteen

In één boring is een afslag aangetroffen, boring 38 (zie afbeelding 3). De afslag vertoont een slagvlak en slaggolven. Mogelijk betreft het een afslag die ontstaan is bij verdere bewerking van een kling. In één boring is een verbrand fragment vuursteen aangetroffen, dat waarschijnlijk ook bewerkt is (boring 92). In deze laatste boring is ook houtskool aangetroffen (zie afbeelding 2).

Afbeelding 3. Aangetroffen vuursteen (afslag) in boring 38

Recent materiaal

Boring 39 was bemonsterd, maar de B-horizont was hier verstoord. In het monster van deze boring is recent materiaal aangetroffen (een fragment glas en een fragment onbekend materiaal, waarschijnlijk asfalt. Er is ook houtskool in deze boring aangetroffen).

3 Conclusie en aanbeveling

3.1 Conclusie

Op grond van de resultaten van het megabooronderzoek kan geconcludeerd worden dat in één boring zowel verbrand vuursteen als houtskool aanwezig is (boring 92). Deze boring kan daardoor een archeologische vindplaats indiceren. In één boring (boring 38) is een afslag gevonden. Direct naast deze boring is recent materiaal in een deels verstoord bodemprofiel aangetroffen. Ook deze boring kan de aanwezigheid van een archeologische vindplaats aangeven. In de overige boringen met archeologische indicatoren gaat het om houtskoolvondsten. Omdat houtskool alleen een onbetrouwbare archeologische indicator is, worden deze locaties niet als archeologische vindplaats beschouwd.

De vragen uit de inleiding kunnen als volgt worden beantwoord

Vraag 1: Zijn er archeologische indicatoren aanwezig?

Ja, in een deel van de boringen zijn houtskool en vuursteen aanwezig. Ook is in één boring recent materiaal aangetroffen.

Vraag 2: Zo ja, hoe is de ruimtelijke spreiding?

De houtskoolvondsten komen vooral voor in kavel 1963 en 1986. Verder komt dit materiaal verspreid over het onderzoeksgebied voor. Het vuursteen komt in kavel 1960 en 1986 voor.

Vraag 3: Zo ja, waaruit bestaan de indicatoren en wat is de datering van het materiaal?

De archeologische indicatoren bestaan uit vuursteen en houtskool. Het vuursteen betreft een afslag en een verbrand stuk vuursteen. Er zijn geen werktuigen gevonden. Dit materiaal is daarom niet nader te dateren.

3.2 Aanbeveling

Omdat in boring 92 zowel verbrand vuursteen als houtskool voorkomt en ook in de omgeving van boring 92 houtskool is aangetroffen (boring 83, 90 en 98), wordt voor deze locatie planaanpassing aanbevolen.

De vuurstenen afslag in boring 38 komt als losse vondst voor. In de naastliggende boring is het bodemprofiel niet meer intact en is modern materiaal aanwezig. Ook rond deze boring bevelen wij planaanpassing aan.

Wij bevelen aan om de rest van het onderzoeksgebied vrij te geven.

Mocht op de locaties rond boring 38 en 92 geen planaanpassing mogelijk zijn, dan bevelen wij vervolgonderzoek aan. Dit onderzoek kan bestaan uit een proefsleuvenonderzoek, om te controleren of de vondsten toevalsvondsten zijn of gerelateerd kunnen worden aan een vindplaats. De uiteindelijke vorm van het vervolgonderzoek dient afgestemd te worden met de bevoegde overheid, gemeente Steenwijkerland. Tevens is voor het onderzoek een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen noodzakelijk.

Mocht men tijdens de uitvoering van het grondwerk onverhoopt alsnog op archeologische resten stuiten, dan dient de bevoegde overheid, gemeente Steenwijkerland², hiervan meteen op de hoogte gebracht te worden.

² Gemeente Steenwijkerland, ter attentie van mevrouw [REDACTED], Postbus 162, 8330 AD Steenwijk, tel.: [REDACTED]

Literatuur

Ten behoeve van dit archeologisch onderzoek is de navolgende literatuur geraadpleegd.

■ ■ ■ 2010. *Archeologisch bureau- en booronderzoek Wetering-West, gemeente Steenwijkerland* (OV), MUG-publicatie 2010-90.

Bijlage 1 Inhoud zeefresiduen

boor-nummer	boven-kant	onder-kant	bodemhorizont	leeg	houtskool	vuursteen	glas	onbekend
1	30.0	70.0	B-horizont	x				
2	40.0	60.0	BC-horizont	x				
3	40.0	60.0	BC-horizont		1			
4	50.0	100.0	C-horizont					
5	80.0	100.0	C-horizont					
6	50.0	70.0	BC-horizont	x				
7	30.0	50.0	B-horizont	x				
8	50.0	70.0	B-horizont		1			
9	50.0	70.0	B-horizont	x				
10	30.0	50.0	B-horizont		1			
11	70.0	100.0	C-horizont					
12	60.0	100.0	EB-horizont	x				
13	45.0	60.0	B-horizont	x				
14	50.0	100.0	EB-horizont	x				
15	60.0	100.0	C-horizont					
16	60.0	100.0	BC-horizont	x				
17	60.0	80.0	B-horizont	x				
18	55.0	70.0	B-horizont	x				
19	55.0	70.0	B-horizont	x				
20	40.0	80.0	EB-horizont	x				
21	30.0	60.0	EB-horizont	x				
22	30.0	50.0	BC-horizont	x				
23	30.0	60.0	EB-horizont	x				
24	30.0	50.0	BC-horizont	x				
25	70.0	100.0	EB-horizont		2			
26	60.0	100.0	BC-horizont	x				
27	80.0	110.0	BC-horizont	x				
28	40.0	60.0	EB-horizont	x				
29	30.0	60.0	EB-horizont	x				
30	50.0	65.0	B-horizont	x				
31	50.0	70.0	B-horizont	x				
32	50.0	70.0	BC-horizont	x				
33	50.0	65.0	BC-horizont		3			
34	40.0	60.0	BC-horizont	x				
35	30.0	50.0	EB-horizont	x				
36	70.0	100.0	BC-horizont	x				
37	60.0	90.0	EB-horizont	x				
38	60.0	100.0	EB-horizont			1 afslag		
39	80.0	120.0	B-horizont		2		1	1
40	100.0	130.0	EB-horizont	x				
41	60.0	80.0	B-horizont	x				

boor-nummer	boven-kant	onder-kant	bodemhorizont	leeg	houtskool	vuursteen	glas	onbekend
42	50.0	80.0	EB-horizont	x				
43	40.0	60.0	B-horizont		1			
44	50.0	100.0	B-horizont	x				
45	40.0	60.0	EB-horizont		2			
46	60.0	90.0	B-horizont	x				
47	60.0	90.0	B-horizont	x				
48	55.0	80.0	B-horizont	x				
49	65.0	80.0	B-horizont	x				
50	60.0	90.0	B-horizont	x				
51	40.0	70.0	B-horizont	x				
52	40.0	100.0	C-horizont					
53	60.0	100.0	C-horizont					
54	55.0	75.0	B-horizont	x				
55	60.0	90.0	B-horizont	x				
56	60.0	80.0	BC-horizont	x				
57	90.0	140.0	C-horizont					
58	70.0	100.0	C-horizont					
59	60.0	100.0	C-horizont					
60	80.0	130.0	C-horizont					
62	60.0	90.0	EB-horizont	x				
63	70.0	110.0	EB-horizont	x				
64	70.0	90.0	B-horizont	x				
65	70.0	90.0	EB-horizont	x				
66	70.0	90.0	EB-horizont	x				
67	90.0	120.0	B-horizont		1			
68	80.0	100.0	B-horizont	x				
69	90.0	110.0	BC-horizont	x				
70	75.0	90.0	BC-horizont	x				
71	90.0	120.0	BC-horizont	x				
72	60.0	90.0	EB-horizont	x				
73	70.0	90.0	EB-horizont	x				
74	70.0	100.0	B-horizont	x				
75	60.0	90.0	EB-horizont	x				
76	80.0	100.0	C-horizont					
77	80.0	120.0	C-horizont					
78	75.0	90.0	BC-horizont	x				
79	50.0	70.0	EB-horizont	x				
80	80.0	110.0	EB-horizont	x				
80	90.0	110.0	BC-horizont	x				
81	90.0	110.0	BC-horizont	x				
82	100.0	130.0	C-horizont					

boor- nummer	boven- kant	onder- kant	bodemhorizont	leeg	houtskool	vuursteen	glas	onbekend
83	70.0	90.0	EB-horizont	x				
84	100.0	120.0	BC-horizont	x				
85	70.0	90.0	BC-horizont	x				
86	70.0	90.0	EB-horizont	x				
87	90.0	120.0	BC-horizont	x				
88	80.0	100.0	BC-horizont		1			
89	80.0	120.0	EB-horizont	x				
90	60.0	80.0	EB-horizont		1			
91	70.0	110.0	EB-horizont	x				
92	50.0	100.0	EB-horizont		7	1 verbrand		
93	100.0	150.0	C-horizont					
94	100.0	140.0	BC-horizont	x				
95	110.0	150.0	C-horizont					
96	100.0	140.0	BC-horizont	x				
97	70.0	100.0	BC-horizont	x				
98	100.0	140.0	BC-horizont		7			
99	40.0	70.0	EB-horizont	x				
100	40.0	60.0	EB-horizont		2			
101	50.0	70.0	B-horizont	x				
102	50.0	70.0	EB-horizont	x				
103	70.0	90.0	BC-horizont	x				
104	60.0	75.0	B-horizont	x				
105	50.0	80.0	EB-horizont		1			
106	40.0	70.0	EB-horizont	x				
107	60.0	80.0	BC-horizont	x				
108	50.0	60.0	B-horizont	x				
109	50.0	70.0	EB-horizont		1			
110	40.0	70.0	BC-horizont		1			
111	60.0	80.0	BC-horizont	x				
112	60.0	80.0	BC-horizont	x				
113	80.0	100.0	BC-horizont	x				
115	50.0	80.0	EB-horizont	x				
116	80.0	110.0	BC-horizont	x				
117	60.0	80.0	BC-horizont	x				
118	50.0	80.0	EB-horizont	x				
119	80.0	110.0	BC-horizont		1			
120	60.0	80.0	B-horizont	x				
121	80.0	100.0	BC-horizont	x				
122	70.0	90.0	BC-horizont	x				
123	80.0	100.0	BC-horizont	x				
124	100.0	150.0	C-horizont					

boor- nummer	boven- kant	onder- kant	bodemhorizont	leeg	houtskool	vuursteen	glas	onbekend
125	90.0	140.0	C-horizont					
126	80.0	110.0	BC-horizont	x				
127	80.0	100.0	BC-horizont	x				
128	70.0	100.0	B-horizont	x				
130	80.0	90.0	B-horizont	x				
131	70.0	100.0	EB-horizont	x				
132	60.0	80.0	EB-horizont	x				
133	50.0	80.0	EB-horizont	x				
134	60.0	80.0	EB-horizont	x				
135	70.0	80.0	BC-horizont	x				
136	55.0	75.0	EB-horizont	x				
137	60.0	100.0	EB-horizont	x				
138	120.0	160.0	C-horizont					

**Bijlage 2 Overzicht van de
 onderzoekslocatie,
 boorpuntenkaart met
 vondsten**